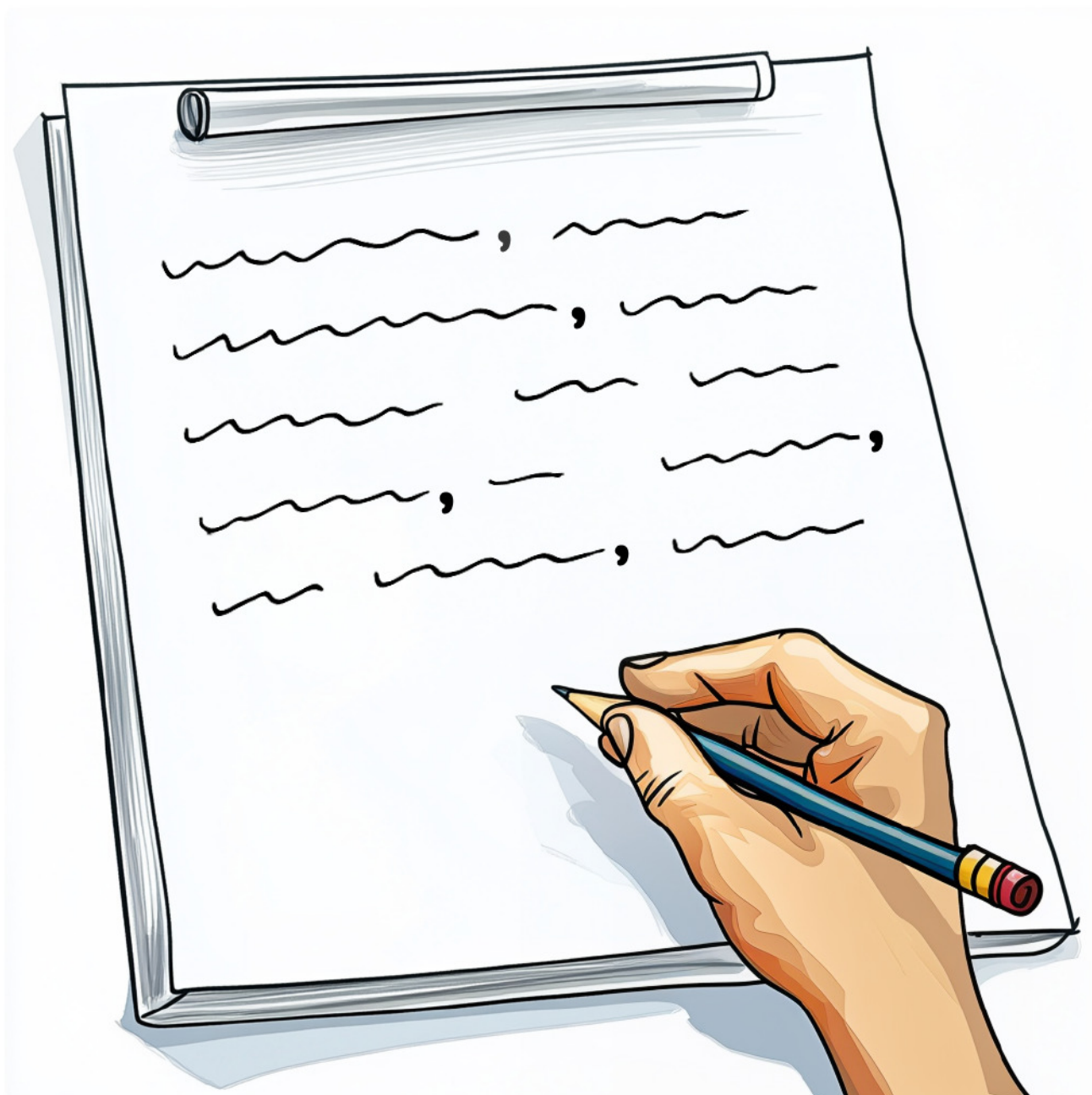

Komma

Dansk

Navn: _____

Klasse: _____

Indholdsfortegnelse

Opremsningskomma _____	2
Komma ved tilføjelser _____	3
Udsagnsled og grundled _____	4 - 5
Komma mellem helsætninger _____	6
Ledsætninger _____	7 - 8
Startkomma foran "at" _____	9
Slutkomma _____	10

Opremsningskomma

Man sætter altid komma i opremsninger, når man remser mere end to ting op.

Eksempler:

Jeg kan både lide lakrids, vingummi og chokolade.

Du kan vælge mellem farverne rød, blå, grøn og gul.

Man sætter opremsningskommaerne i stedet for at skrive "og". Når man nævner mere end to ting, er det pænere at have kommaer end at skrive "og" mange gange:

*Jeg kan både lide lakrids **og** vingummi **og** chokolade.*

*Du kan vælge mellem farverne rød **og** blå **og** grøn **og** gul.*

Derfor kan man bytte "og" ud med et komma. Husk dog, at der *skal* være et "og" eller et "eller" mellem de to sidste ting, man remser op.

Sæt opremsningskommaer i sætningerne.

1. Vi skal have kylling og kartofler i aften.
2. Mor køber mel æg og mælk.
3. Vil du have saft juice eller vand?
4. Maleriet er både rødt grønt gult og hvidt.
5. Jeg kan både lide efterår sommer forår og vinter.
6. Du kan vælge imellem jordbær chokolade og lakrids.
7. Jeg er mæt træt og glad.
8. Det er både godt og skidt.
9. Jeg har både paraply regnjakke og gummistøvler med.
10. Vi kan enten spille gå en tur eller se en film.

Komma ved tilføjelser

Man sætter altid komma foran tilføjelser i en sætning. Tilføjelser er noget "ekstra" i sætningen, som man kan fjerne, og så vil sætningen stadig give mening. Her er nogle forskellige slags tilføjelser:

Tilføjelser med *men*

Han var træt, men glad.

Jeg ordner det, men først i morgen.

Udråb

Øv, hvor er det koldt i dag!

Så hold dog mund, for pokker!

Spørgende tilføjelser

Du kommer også til festen, ikke?

Vil du med, Line?

Som du kan se i eksemplerne, sætter man komma før eller efter tilføjelserne i sætningen.

Sæt komma ved tilføjelserne. Der skal være et komma på hver linje.

1. Jeg nåede det men i sidste sekund.
2. For pokker hvor er jeg træt.
3. Du har ikke fortalt ham det vel?
4. Ida hvad synes du?
5. Kommer du eller hvad?
6. Jeg afleverede opgaven men ikke til tiden.
7. Ih hvor er det spændende!
8. Jeg må ikke gå ind her må jeg?
9. Vil du sige noget Anton?
10. Er I klar venner?

Find udsagnsled og grundled

Sæt O og X i sætningerne.

Sæt O under udsagnsleddet og X under grundleddet som i eksemplet på forrige side.

1. Iben og hendes mand kommer alligevel ikke på søndag.
2. Virksomheden løste endelig problemet i går.
3. Påsken falder tidligt i år.
4. I sidste uge havde postbuddet smidt pakken i postkassen.
5. Aftalen er ikke helt entydig.
6. I sommerferien har butikken næsten ingen kunder.
7. Hun fokuserer altid på de gode ting i livet.
8. I går gik Mette og hendes kammerater en tur ved stranden.
9. Hvornår har Gittes søster ringet?
10. Vi er inviteret til bryllup i næste måned.
11. Simons klassekammerater havde været på besøg hele dagen.
12. Vil du hjem til mig?
13. Min far har spist meget mad.
14. I går blev min bedste veninde 14 år.
15. Biernes honning smager ekstra sødt i år.

Komma mellem helsætninger

En helsætning er en sætning, der kan stå alene. Man sætter som oftest punktum mellem helsætninger, fx:

Solen skinner. Det er dejligt.

X O X O

Sommetider kan to helsætninger dog høre så tæt sammen, at det er nok at adskille dem med et **komma**. Når to helsætninger er adskilt af et komma, er de som regel forbundet med et bindeord såsom *og*, *eller* eller *men*. Kommaet skal stå **foran** bindeordet:

Solen skinner, og fuglene synger.

X O X O

Nogle gange hører der to udsagnsled (O) til det samme grundled (X), og så skal der *ikke* være et komma:

Fuglene synger og kvidrer.

X O O

Hvis man satte et komma foran bindeordet *og* her, ville man adskille det sidste udsagnsled (kvidrer) fra det grundled (fuglene), det hører til.

Sæt kommaer, der hvor de mangler. Der skal maks. være et komma på hver linje. Sæt evt. O og X for at gøre det lettere at sætte kommaerne rigtigt.

1. Peter danser og synger.
2. Peter danser og Marie synger.
3. Vi har ferie og vil gerne slappe af.
4. Det er mandag og vi har en lang uge foran os.
5. Andreas er syg og skal til lægen i eftermiddag.
6. Middagen smagte dejligt og alle blev mætte.
7. Prøven er overstået og den gik godt.
8. Hunden er glad og logrer med halen.
9. Klokken er mange og vi skal i seng nu.
10. Pigen er sur og gider ikke have børstet tænder.

Ledsætninger

For at kunne sætte kommaer korrekt skal man vide, hvad en ledsætning er, og hvordan man finder den. En **ledsætning** er en sætning, som er et led i en anden sætning. Det betyder, at den ikke kan stå alene.

Når man skal finde ledsætningen, kan man bruge **ikke-prøven**:

I en ledsætning står leddene i en anden rækkefølge end i en hovedsætning. Derfor kan man finde ud af, om det er en ledsætning, ved at sætte et "ikke" ind i sætningen og se, hvor det placeres:

Hvis man kan sætte et "ikke" ind **efter både** grundledet (X) og udsagnsleddet (O), er det en hovedsætning:

Det går godt. →

X O

*Det går **ikke** godt.*

X O

Hvis man kan sætte "ikke" ind **mellem** grundledet (X) og udsagnsleddet (O), er det en ledsætning:

Hun fortæller, at det går godt. →

X O

*Hun fortæller, at det **ikke** går godt.*

X O

Vær opmærksom på, at ledsætningen også kan stå før hovedsætningen:

Når man fryser, skal man tage jakke på. →

X O O X

*Når man **ikke** fryser, skal man **ikke** tage jakke på.*

X O O X

På næste side skal du øve dig i at finde ledsætninger.

Find ledsætningen

Sæt en streg under ledsætningerne. Der er én ledsætning på hver linje.

1. Jeg håber, du kan komme til min fødselsdag.
2. Når jeg kommer, skal vi hygge os.
3. Hvem er det, der banker på døren?
4. Uanset hvad jeg gør, bliver du sur.
5. Inden gæsterne kommer, skal jeg gøre rent.
6. Er det din jakke, der ligger her?
7. I dag er det bedre vejr, end det var i går.
8. Når du smiler til mig, bliver jeg varm om hjertet.
9. Inden du går, skal jeg lige sige noget til dig.
10. Hvad synes du, vi skal have til aftensmad?
11. Når det bliver sommer, skal vi spise i haven.
12. Jeg gav ham et kram, inden han gik.
13. Du skal gøre det, før det er for sent.
14. Hvem du vil invitere, bestemmer du selv.
15. Det var ikke min skyld, at det gik dårligt.

Startkomma foran "at"

Måske har du lært, at man skal sætte komma foran "at"? Det er også en fin huskeregel, hvis man sætter startkommaer (dvs. kommaer foran ledsætninger), fordi "at" ofte indleder ledsætninger.

Selvom man sætter startkomma, er det dog ikke altid, at der skal være komma foran "at". Det er nemlig ikke altid, at "at" efterfølges af en ledsætning.

Der skal kun være startkomma foran "at", når det står først i en **sætning**. En sætning har et grundled (X) og et udsagnsled (O):

*Jeg lover, **at jeg skynder** mig hjem.*

X O

Der skal **ikke** være startkomma foran "at", når det efterfølges af et udsagnsord i navnemåde. Det er nemlig ikke en sætning, da der ikke er et grundled og et udsagnsled:

*Jeg lover **at skynde** mig hjem.*

Sæt startkommaer. Der skal maks. være et komma på hver linje.

Sæt evt. O og X for at gøre det lettere at sætte kommaerne rigtigt.

1. Det er altid sjovt at prøve noget nyt.
2. Jeg kan ikke finde ud af at tænde printeren.
3. Synes du at det er en god idé?
4. Jeg vidste ikke at du skulle med.
5. Hvem har lyst til at tage med i biografen?
6. Det var vist godt at vi gik indenfor.
7. Jeg glæder mig meget til at se dig.
8. Kan du nå at købe et kort til gaven?
9. Det er så dejligt at du ringer.
10. Jeg troede at det var for sent at tilmelde sig.

Slutkomma

Det er valgfrit, om man vil sætte startkommaer, dvs. kommaer før ledsætninger. Uanset om man sætter startkommaer eller ej, skal der dog sættes **komma efter ledsætninger**, såkaldt slutkomma. I denne øvelse er de valgfri startkommaer markeret sådan: (,)

Nogle gange står ledsætningen inde i helsætningen:

*Han fortæller(,) **hvad der skal ske**, og gennemgår dagens plan.*

Andre gange står ledsætningen før hovedsætningen:

***Hvis det regner**, bliver vi hjemme.*

Nogle gange kan en ledsætning være led i en anden ledsætning, så man har to ledsætninger efter hinanden. Hvis man sætter startkomma, skal der være komma efter hver af dem. Hvis ikke, skal der kun komma efter den sidste:

***Hvis det regner(,) når vi skal afsted**, bliver vi hjemme.*

Tip: Du kan bruge ikke-prøven til at finde ledsætningerne (se side 7).

Sæt slutkommaer i sætningerne. Du skal sætte maks. et komma på hver linje. Sæt evt. O og X for at gøre det lettere at sætte kommaerne rigtigt.

1. Manden(,) der går derovre hedder Allan.
2. Når det er mørkt er det svært at stå op om morgenen.
3. Hvis jeg synes(,) det er kedeligt tager jeg hjem.
4. Hvordan du vil gøre det bestemmer du helt selv.
5. Butikken(,) der ligger nede på hjørnet har lukket om søndagen.
6. Når knappen lyser grønt er ovnen varm.
7. Hvis jeg har det bedre(,) når jeg vågner kommer jeg selvfølgelig.
8. Selvom du ikke har lyst til at hjælpe er du nødt til det.
9. Hun siger(,) at hun har savnet mig og giver mig et kram.
10. Den film(,) jeg fortalte om i går bliver vist i fjernsynet i dag.